



Centrālā finanšu un  
līgumu aģentūra

# INTEREŠU KONFLIKTA līkloči

Linda Pucēna

Krāpšanas risku vadības nodaļas vadītāja

Labā prakse ES FONDU projektu īstenošanā | 29.11.2023.



Finansē  
Eiropas Savienība



Nacionālais  
attīstības plāns



Centrālā finanšu un  
līgumu aģentūra

## KĀDĒL TAS IR SVARĪGI?

**INTEREŠU KONFLIKTAM = NULLES TOLERANCE**

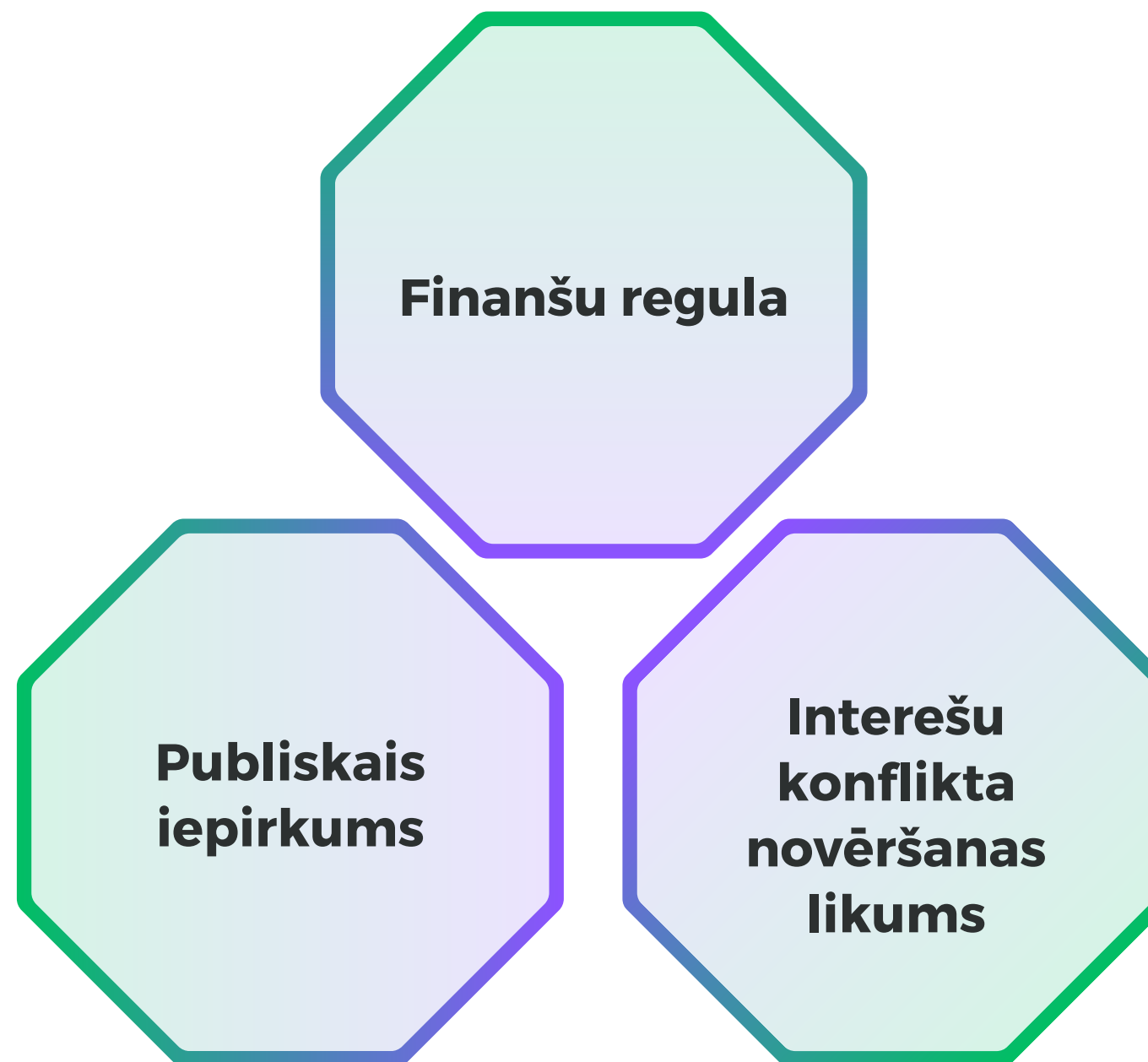
**nav pieļaujama rīcība interešu konflikta situācijā**

- **Attiecas uz jebkuru personu, kas pieņem ar ES budžeta piešķiršanu saistītus lēmumus** (projektu apstiprināšana, kontroles funkcijas) un **finansējuma saņēmējiem**
- ES fondu finansējuma saņēmējiem saistošs nacionālais regulējums
  - iepirkumā
  - amatpersonām



Centrālā finanšu un  
līgumu aģentūra

## INTEREŠU KONFLIKTA REGULĒJUMA KORELĀCIJA





Centrālā finanšu un  
līgumu aģentūra

## INTEREŠU KONFLIKTA VEIDI



### Faktisks

atrodas  
interesešu  
konflikta  
situācijā



### Potenciāls

varētu  
nākotnē  
rasties



### Šķietams

varētu tikt  
uztverts kā  
konflikts





Centrālā finanšu un  
līgumu aģentūra

# INTEREŠU KONFLIKTA REGULĒJUMS - FINANSĒJUMA PIEŠĶIRŠANAS UN UZRAUDZĪBAS LĪMENIS

- **Finanšu regula (61.pants)\***
- Eiropas Komisijas 2021. gada 9. aprīļa paziņojums Nr.2021/C 121/01  
“Norādījumi par izvairīšanos no interešu konfliktiem un to pārvaldību  
saskaņā ar Finanšu regulu”

\*Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2018/1046



Centrālā finanšu un  
līgumu aģentūra

## FINANŠU REGULAS 61.PANTS

- Interēšu konflikts pastāv, ja personas funkciju **neatkarīgu un objektīvu izpildi** traucē pildīt iemesli, kas saistīti ar:
  - ģimeni
  - emocionālajām saitēm
  - politisko vai nacionālo piederību
  - ekonomiskajām interesēm
  - jebkādam citām tiešām vai netiešām personīgajām interesēm



Centrālā finanšu un  
līgumu aģentūra

# IEMESLI



## Ģimene

**laulātais** (tostarp partneris, ar kuru personai ir (ne)reģistrētas partnerattiecības, kas nav laulība), **bērni** un **vecāki**, (vec-) **vecvecāki** un (maz) **mazbērni**, (pus-) **brāļi** un **māsas** (tostarp no patēva vai pamātes iepriekšējām ģimenēm), **tēvoči** un **tantes**, **māsas bērni**, **brāļa bērni**, pirmās pakāpes **māsīcas** un **brālēni**, **laulātā vecāki**, **laulātā bērni**, **laulātā māsas** un **brāļi**, **audžuvecāki** un **audžubērni**



## Emocionālās saites

**personīga draudzība** (piemēram, krustvecāku/krustbērnu attiecības, kaimiņi), kas var ietvert ciešākas attiecības nekā ar tuvākajiem ģimenes locekļiem, vienas mājsaimniecības locekļi



## Tiešas vai netiešas personīgas intereses

**neekonomiskas intereses**, **līdzdalība** nevalstiskās vai politiskās **organizācijās** (pat ja šī līdzdalība netiek atalgota)



## Ekonomiskas intereses

**darījumu attiecības**





Centrālā finanšu un  
līgumu aģentūra

## PIEMĒRI INTEREŠU KONFLIKTA SITUĀCIJĀM

- Projekta vadītājs brauc pārbaudē projekta īstenošanas vietā uz sava dzīvesbiedra uzņēmumu
- Atlases komisijas loceklis vērtē draugam piederoša uzņēmuma projekta iesniegumu
- Darbinieks projektu iesniegumu atlasē vērtē uzņēmumu, kurā gūst papildu ienākumus (pat ja amatu savienošana ir atļauta)

**Interēšu konflikts vērtējams personu līmenī** – starp personu, kas pieņem lēmumu vai veic kontroles funkciju, un labuma saņēmēju





Centrālā finanšu un  
līgumu aģentūra

## KAD NEBŪTU KONSTATĒJAMS INTEREŠU KONFLIKTS?

- **Ja persona pārstāv sabiedrību** vai plašu personu kategoriju un attiecīgā persona (vai ar to saistīta persona, piemēram, ģimenes loceklis) neatrodas īpašā un atšķirīgā situācijā salīdzinājumā ar citiem sabiedrības locekļiem vai plašu personu kategoriju
- **Ja lēmumi ir vispārīgi**, kas attiecas uz visu ekonomikas nozari vai ļoti plašu potenciālo atbalsta saņēmēju grupu

**Piemērs:** Atlases komisijas loceklis dzīvo pašvaldībā, kas piesakās infrastruktūras finansējumam

**TOMĒR** – joprojām ir nepieciešams izvērtēt katru gadījumu atsevišķi



Centrālā finanšu un  
līgumu aģentūra

## SVARĪGI ŅEMT VĒRĀ



Interesešu konflikts var rasties pat tad, ja persona faktiski **negūst labumu** no situācijas – **pietiek ar to, ka apstākļi apdraud (traucē) tās funkciju izpildi objektīvā un neatkarīgā veidā**



Nav jāpierāda, ka **interesešu konfliktam ir bijusi faktiskā ietekme** uz lēmuma pieņemšanu, vai interesešu konflikts ir tīši izmantots nolūkā sniegt labumu konkrētai personai/subjektam (tas būtu svarīgi tikai krāpnieciska pārkāpuma konstatēšanai)



Centrālā finanšu un  
līgumu aģentūra

## KĀ AR FINANSĒJUMA SAŅĒMĒJIEM?

- Finanšu regulas **principi tiek īstenoti caur nacionālo horizontālo regulējumu** (likumu Par interešu konflikta novēršanu amatpersonu darbībā). Uz iepirkumu attiecināmas iepirkuma normas (PIL, kas pārņem Iepirkuma direktīvas (2014/24/EU) principus; MKN Nr.104)
- **BET** vairāku līmeņu projektos (LIAA, kompetences centri u.c.) jānodrošina Finanšu regulas piemērošana, iekļaujot principus iekšējās kontroles sistēmā



Centrālā finanšu un  
līgumu aģentūra

## LIKUMS PAR INTEREŠU KONFLIKTA NOVĒRŠANU AMATPERSONU DARBĪBĀ

- ◆ **Interēšu konflikts ir situācija, kurā valsts amatpersonai, pildot amata pienākumus**
  - jāpieņem lēmums vai jāpiedalās lēmuma pieņemšanā,
  - jāveic citas ar v/a amatu saistītas darbības
- ◆ **kas ietekmē vai var ietekmēt**
  - šīs valsts amatpersonas,
  - tās radnieku,
  - darījumu partneru
- ◆ **personiskās vai mantiskās intereses**



Centrālā finanšu un  
līgumu aģentūra

## LIKUMĀ NOTEIKTIE IEROBEŽOJUMI

### **Valsts amatpersonai ir aizliegts:**

- sagatavot vai izdot administratīvos aktus
- **veikt uzraudzības**, kontroles, izziņas vai sodīšanas funkcijas
- slēgt līgumus vai veikt citas darbības

**kurās amatpersona, tās radnieki vai darījuma partneri ir personiski vai mantiski ieinteresēti**



Centrālā finanšu un  
līgumu aģentūra

## IEMESLI

### Radnieki

- tēvs, māte, vecāmāte, vecaistēvs, bērns (arī adoptētais), mazbērns, brālis, māsa, pusbrālis, pusmāsa, laulātais. Par tēvu un māti šā likuma izpratnē uzskatāms arī adoptētājs

### Darījumu partneri

- fiziskā vai juridiskā persona vai uz līguma pamata izveidota fizisko un juridisko personu apvienība, kas ir deklarējamās darījumu attiecībās ar valsts amatpersonu, t.i., darījumi, ja to summa pārsniedz 20 minimālās mēnešalgas



Centrālā finanšu un  
līgumu aģentūra

## PAPILDU ASPEKTS

Aizliegums ne tikai pieņemt lēmumus un veikt kontroles funkcijas, bet arī **izmantot un izpaust informāciju**



**Datu bāzes**



Cita **informācija**, kas pieejama tikai **konkrētajā amatā** (nav publiski pieejama)





Centrālā finanšu un  
līgumu aģentūra

## KĀ RĪKOTIES – PERSONU LĪMENIS?

- Ja pastāv interešu konflikta risks, attiecīgā persona **atstatās no konkrēto pienākumu veikšanas** – ja persona ir komisijā, jāpārtrauc darbs komisijā; ja individuāls lēmums – jāatturas no lēmuma pieņemšana
- Ja pastāv interešu konflikta risks, attiecīgā persona par to rakstveidā informē savu tiešo vadītāju; vadītājs izvērtē un rakstveidā apliecina interešu konflikta esamību vai neesamību; vadītājs nodrošina, ka darbinieks neveic nekādas darbības interešu konflikta situācijā (atstata no pienākumiem)\*

\*Finanšu regulas 61.pants



Centrālā finanšu un  
līgumu aģentūra

## KĀ RĪKOTIES – IESTĀDES LĪMENIS?

- Būtiska **prevencija** – apzināt potenciālos interešu konfliktus, informēt darbiniekus
- **Iekšējās kontroles sistēmas izveidošana**, iekļaujot nosacījumus par pārbaudīšanas, novēršanas un labošanas nosacījumiem attiecībā uz interešu konflikta vadības procesiem (rast risinājumu situācijās, kuras objektīvi var tikt uztvertas kā interešu konflikts), ietverot tai skaitā ētikas kodeksu, darbinieku apmācības, trauksmes celšanas sistēmu un sistēmu ziņošanai par pārkāpumiem



Centrālā finanšu un  
līgumu aģentūra

## PREVENCIJAS RISINĀJUMA PIEMĒRS – IEINTERESĒTĪBAS DEKLARĀCIJA

- Darbinieks iesniedz tiešajam vadītājam (ierobežota piekļuve)
- Aizpildāmās sadaļas – nodarbinātība, uzņēmējdarbība un kapitāldāļas, dalība biedrībās, laulātā nodarbinātība, citi apstākļi, kas var ietekmēt objektivitāti, neatkarību un neitralitāti pienākumu izpildē (piemēram, radnieki, partneris, draugi, paziņas, kaimiņi, citas emocionālas saites, mantiskas attiecības)

**BET deklarācijā norādāma tikai tā informācija, kas rada vai potenciāli varētu radīt interešu konflikta situāciju amata pienākumu izpildē**



Centrālā finanšu un  
līgumu aģentūra

## PUBLISKO IEPIRKUMU LIKUMS (PIL)

Interesešu konflikts PIL 25.panta izpratnē:

- pasūtītāja iepirkuma komisijas locekļa, sekretāra, eksperta vai dokumentu sagatavotāja **saistība vai ieinteresētība konkrēta pretendenta izvēlē**
- ietver situācijas, kad personai, kas iesaistīta iepirkuma procedūras rīkošanā vai var ietekmēt šīs procedūras iznākumu, ir tieša vai netieša finansiāla, ekonomiska vai cita veida personiska ieinteresētība, ko var uzskatīt par tādu, kas kompromitē viņu objektivitāti un neatkarību iepirkuma procedūras kontekstā



[iub.gov.lv](https://iub.gov.lv)





Centrālā finanšu un  
līgumu aģentūra

## PASŪTĪTĀJA ATBILDĪBA

- **Pasūtītājs ir atbildīgs par interešu konflikta situāciju novēršanu**
- Jāpārlicinās, ka iepirkumā iesaistītās personas ir **informētas** par regulējumu un **apzinās** interešu konflikta būtību
- **Apliecinājumu parakstīšana** par interešu konflikta neesamību ir obligāta prasība, tomēr nepieciešama aktīva pasūtītāja rīcība, pārlicinoties par apliecinājumu patiesumu
- Lai pārlicinātos par iespējamu interešu konflikta esamību, var izmantot amatpersonu deklarācijas, datu bāzes (piem. Uzņēmumu reģistra datus) vai lūgt personām aizpildīt aptaujas anketas
- Nepieciešamības gadījumā attiecīgā personā jāatstata no vērtēšanas
- Ja IK situāciju nav iespējams atrisināt citādi, kā **galējais līdzeklis izmantojama attiecīgā pretendenta izslēgšana vai iepirkuma pārtraukšana**



Centrālā finanšu un  
līgumu aģentūra

## MINISTRU KABINETA NOTEIKUMI NR. 104\*

- **Aizliegums slēgt iepirkuma līgumu** ar tādu piegādātāju, ar kuru **pasūtītājs atrodas interešu konfliktā** šo noteikumu 12. punkta izpratnē (izņēmumi – 13. punktā), kā arī līguma izpildes laikā nonākt interešu konfliktā
- **Pienākums parakstīt apliecinājumu** par interešu konflikta neesamību



\*Noteikumi par iepirkuma procedūru un tās piemērošanas kārtību pasūtītāja finansētiem projektiem



Centrālā finanšu un  
līgumu aģentūra

## SEKAS INTEREŠU KONFLIKTA GADĪJUMĀ




- Ja tiek konstatēts pārkāpums – **amatpersonu atbildība**
  - disciplinārā, administratīvā vai kriminālā
- **Apšaubāma** veikto darbību **objektivitāte**
- **Reputācijas risks** iestādei
- Attiecībā uz finansējuma saņēmējiem – **finanšu korekcijas līdz 100%**





Centrālā finanšu un  
līgumu aģentūra

## JAUTĀJUMI, KO VAR SEV UZDOT PIRMS PIENĀKUMU VEIKŠANAS

-  Vai Jūs, Jūsu radnieks vai darījuma partneris var gūt **vai gūs labumu no jūsu pieņemtā lēmuma**? Vai tas iespējams pārredzamā nākotnē?
-  Vai esat **personiski** (emocionāli), **profesionāli** vai **finansiāli saistīts** ar personu vai organizāciju, kuru skars Jūsu lēmums?
-  Vai neatkarīgs vērotājs rīcību konkrētajā situācijā **varētu vērtēt kā objektīvu**?



Centrālā finanšu un  
līgumu aģentūra

## BIROJI

Rīga, Smilšu iela 1 | 22099777

Jelgava, Pasta iela 43

Kuldīga, Liepājas iela 48

Cēsis, Jāņa Poruka iela 8

Rēzekne, 18.novembra iela 35

## E-PASTS

[info@cfla.gov.lv](mailto:info@cfla.gov.lv)

## KLIENTU APKALPOŠANAS CENTRS

Rīga, Meistaru iela 10 | 22099777 | [info@cfla.gov.lv](mailto:info@cfla.gov.lv)

